

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕНЕДЖМЕНТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до виконання випускної кваліфікаційної роботи
здобувачів освітнього ступеня бакалавра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
освітньо-професійної програми «Менеджмент»
спеціальності 073 «Менеджмент»
усіх форм навчання**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

На засіданні кафедри менеджменту
та державної служби
Протокол № 18 від 07.04.2020 р.

ЧЕРНІГІВ ЧНТУ 2020

Менеджмент. Методичні вказівки до виконання випускної кваліфікаційної роботи здобувачів освітнього ступеня бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування освітньо-професійної програми «Менеджмент» спеціальності 073 «Менеджмент» усіх форм навчання. / Укладачі: Бутко М.П., Оліфіренко Л.Д. Чернігів : ЧНТУ, 2020. 45 с.

Укладачі: БУТКО МИКОЛА ПЕТРОВИЧ, доктор економічних наук, професор
ОЛІФІРЕНКО ЛІЛІЯ ДМИТРІВНА, доктор наук з державного управління, професор

Відповідальний за випуск: БУТКО МИКОЛА ПЕТРОВИЧ, завідувач кафедри менеджменту та державної служби, доктор економічних наук, професор

Рецензент: ОЛІЙЧЕНКО ІГОР МИХАЙЛОВИЧ, доктор наук з державного управління, професор кафедри менеджменту та державної служби Чернігівського національного технологічного університету

ЗМІСТ

Вступ	4
1 Загальні положення.....	5
2 Обсяг, структура роботи, узагальнений зміст кожної частини.....	12
2.1 Вступ	15
2.2 Основна частина.....	16
2.3 Висновки.....	18
2.4 Відповідальність здобувачів вищої освіти за плагіат.....	18
2.5 Перелік посилань.....	18
2.6 Додатки	19
3 Вимоги до оформлення випускної кваліфікаційної роботи	20
3.1 Вимоги до оформлення основного тексту та використаних джерел..	20
3.2 Оформлення допоміжних матеріалів	21
4 Поради щодо вибору теми і об'єкту дослідження	23
5 Порядок здійснення перевірки випускних кваліфікаційних робіт.....	23
6 Захист випускної кваліфікаційної роботи	25
6.1 Підготовка випускної кваліфікаційної роботи до захисту та її організація	25
6.2 Загальні критерії оцінювання випускної роботи.....	27
7 Орієнтована тематика (перелік тем)	29
8 Типова структура випускної роботи.....	33
Рекомендована література.....	34
Додаток А	36
Додаток Б	37
Додаток В	39
Додаток Г	40
Додаток Д	41
Додаток Е	42
Додаток Ж	43
Додаток К	44
Додаток Л	45

Вступ

Методичні рекомендації до виконання випускної кваліфікаційної роботи (ВКР) розроблені для здобувачів галузь знань 07 – Управління та адміністрування освітнього ступеня бакалавра освітньо-професійної програми 073 – менеджмент (ОПП) усіх форм навчання з урахуванням вимог Закону України «Про освіту», «Про вищу освіту», інструкцій МОН України, стандартів вищої освіти Чернігівського національного технологічного університету (далі – ЧНТУ), «Положення про організацію освітнього процесу студентів у ЧНТУ», «Положення про порядок створення та організацію екзаменаційних комісій для атестації здобувачів вищої освіти у ЧНТУ (нова редакція), Методичних рекомендацій щодо виконання та оформлення випускних кваліфікаційних робіт (проектів) здобувачів вищої освіти освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр» [1; 2; 4-7].

Бакалавр – освітньо-кваліфікаційний рівень другого ступеня вищої освіти особи, яка на основі повної загальної середньої освіти здобула базову вищу освіту, загальні, фундаментальні та спеціальні компетенції щодо системного представлення та управління об'єктом і предметом праці (діяльності), достатні для виконання завдань та обов'язків (функцій, робіт) професійної діяльності, передбачених для первинних посад у певному виді економічної діяльності – КВЕД-2010 [22].

Мета навчання – підготовка висококваліфікованих бакалаврів з менеджменту, які володіють теоретичними знаннями з менеджменту організацій та адміністрування, сформованими практичними вміннями та навиками щодо застосування нормативно-правових положень, економічних законів, принципів, методів, технологій та процедур прийняття рішень щодо управління суб'єктами господарської діяльності, забезпечення їх конкурентоспроможності на національному та міжнародному рівнях.

Цілі навчання – підготовка фахівців, здатних розв'язувати практичні проблеми та складні специфічні завдання, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у сфері управління організаціями та їх підрозділами.

Виконання та захист ВКР – один з основних видів атестації здобувачів вищої освіти (ЗВО), метою якої є встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти у відповідності до ОПП з менеджменту, яка передбачає надання фундаментальних теоретико-методичних знань та практичних навиків з економічних процесів та закономірностей формування, функціонування та розвитку економічної організації. Орієнтована на глибоку професійну підготовку сучасних фахівців, підприємців, менеджерів, аналітиків, ініціативних та здатних до швидкої адаптації до сучасного бізнес-середовища. Формує фахівців управлінців з новим перспективним способом мислення, здатних не лише застосовувати існуючі методи управління, але й розробляти нові на базі сучасних наукових досягнень.

Завершальним етапом освітнього процесу за освітньо-кваліфікаційним ступенем бакалавра є написання і захист випускної кваліфікаційної роботи.

Виконання ВКР передбачає:

- систематизацію, вивчення, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, економічних, управлінських та інших завдань;
- розвиток навиків самостійної роботи, опанування методик дослідження та експерименту, пов'язаних із темою роботи;
- визначення рівня теоретичних і практичних знань здобувачів, а також вміння застосовувати їх для вирішення конкретних завдань з менеджменту як в бізнесових структурах, так і в органах влади.

ВКР є кваліфікаційним документом, на підставі якого Екзаменаційна комісія (далі – ЕК) визначає рівень теоретичної, наукової, практичної підготовки випускника та його готовності до самостійної роботи за обраною спеціальністю.

ВКР за ОПП "Менеджмент" має виконуватися за тематикою завдань професійної діяльності на матеріалах об'єкта переддипломної практики, яким може бути приватна, корпоративна, муніципальна, державна організація, яка має можливість інформаційного забезпечення дослідження обраної теми.

1 Загальні положення

1.1 Цілі та завдання випускної кваліфікаційної роботи

Підготовка бакалаврів за ОПП з менеджменту базується на Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положенні про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту), що затверджене наказом Міністерства освіти і науки України № 1165 від 29.10.2018 р., галузевих стандартах вищої освіти з підготовки фахівців, «Положенні про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів (зі змінами) від 29.10.2015р. № 181 [1; 2; 9].

Захист ВКР особами, які здобувають ступінь бакалавра, здійснюється екзаменаційною комісією, відповідно до «Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційних комісій для атестації здобувачів вищої освіти у ЧНТУ (нова редакція)», затвердженого наказом ректора № 197 від 30.11.2015 р. [5].

Порядок розроблений відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про авторське право і суміжні права», Цивільного кодексу України, Статуту ЧНТУ, Положення про академічну доброчесність студентів та науково-педагогічних працівників Університету, Положення про організацію освітнього процесу в Університеті, Положення про внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності Університету, Правил внутрішнього розпорядку Університету та інших нормативно-правових актів з метою виявлення та запобігання плагіату у ВКР здобувачів вищої освіти (ЗВО) [1, 2, 4, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20].

Керівництво ВКР здійснюється кваліфікованими науково-педагогічними працівниками (НПП) кафедри менеджменту та державної служби. Організація і

контроль за процесом підготовки й захисту покладаються на завідувача кафедри. Тематика випускних кваліфікаційних робіт щорічно коригується з урахуванням розвитку відповідної галузі, потреб регіону, набутого на кафедрі досвіду, замовлень роботодавців і рекомендацій екзаменаційної комісії (ЕК).

Відповідальність за правильність прийнятих рішень, обґрунтувань, розрахунків та якість оформлення ВКР несе ЧНТУ.

Випускна кваліфікаційна робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого календарного плану, не містить матеріалів конкретного дослідження теми, обґрунтованих висновків та пропозицій, а також не має рецензії, до захисту не допускається.

ВКР бакалавра є підсумковою роботою, яка дає можливість виявити рівень засвоєння здобувачем теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за обраною спеціальністю на первинних посадах відповідно до об'єкта проектування, заключною навчально-дослідницькою працею комплексного характеру, яка підводить підсумки результативності вивчення дисциплін навчального плану, проходження всіх практик, стажування та переддипломної практики.

ВКР здобувача освітнього ступеня бакалавра виконується як самостійна розробка з актуального питання (проблеми) фахової сфери і водночас є також науково-практичним дослідженням, що характеризує рівень теоретичної та ділової підготовки здобувача-випускника, його наукову ерудицію, глибину професійних знань і навиків, отриманих за весь період навчання у ЗВО за обраною спеціальністю.

Відповідно до ОПП з менеджменту підготовка і захист ВКР – неодмінна умова професійної кваліфікації здобувача та визнання його фахівцем. Відповідно до поставлених вимог написання ВКР покликано сприяти закріпленню та прояву знань, отриманих у процесі вивчення загальнотеоретичних і спеціальних дисциплін, умінь і навиків, придбаних під час організаційно-управлінської практики, використанню їх в дослідницькій і практичній роботі з фаху.

У процесі виконання ВКР здобувач у відповідності до кваліфікаційних вимог має проявити компетенції щодо:

- загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання менеджменту;

- вибору, систематизації та обробки інформацію у відповідності до цілей дослідження;

- вміння формулювати наукові висновки і обґрунтовувати конкретні пропозиції щодо вдосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом;

- вміння визначати і використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.

ВКР є одним із видів індивідуальних робіт здобувача, оригінальним, завершеним дослідженням у галузі знань «Управління та адміністрування» та містить сукупність результатів, положень, що пропонуються для публічного захисту.

ВКР бакалавра виконується відповідно до напрямів наукових і прикладних досліджень і має засвідчити: рівень професійної підготовки випускника; вміння застосовувати здобуті у ЗВО знання для розв'язання складних практичних завдань; свідоме засвоєння знань та їх систематизацію; наявність у здобувача навичок професійної роботи; здатність критично й креативно мислити та вміння аргументувати власну точку зору.

Керівником роботи призначається викладач, який має науковий ступінь доктора або кандидата наук, вчене звання.

ВКР має характеризуватися логічністю, доказовістю, аргументованістю і відповідати таким вимогам:

- містити поглиблений всебічний аналіз досліджуваної проблеми;
- містити самостійні дослідження, розрахунки, виконані на ЕОМ;
- містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення управлінської діяльності на досліджуваному об'єкті;
- мати належне оформлення;
- мати усі потрібні супровідні документи;
- бути виконаною і поданою на кафедру у термін, передбачений графіком освітнього процесу.

У ВКР мають ставитися і вирішуватися актуальні питання фахової сфери, демонструватися ерудиція й уміння автора аналізувати проблеми і пропонувати оригінальні висновки, проекти рішень, а також знання спеціальної літератури тощо.

Взагалі ВКР має відображати сучасні досягнення вітчизняної і закордонної управлінської думки, ґрунтуватися на теоретичних положеннях і фактичних матеріалах щодо адміністрування, управління та ресурсного забезпечення, виходити з об'єктивної реальності практичних ситуацій. Випускна кваліфікаційна робота також має свідчити про уміння автора досліджувати проблеми менеджменту, формулювати й аргументовано обґрунтовувати висунуті положення і тези, робити узагальнюючі висновки, обґрунтовувати практичні рекомендації. Дослідження – творча праця, результатом якої може бути і нетрадиційний, оригінальний погляд на поставлену проблему, а саме дослідження привести до несподіваних відкриттів. У процесі виконання ВКР здобувач виявляє свою науково-дослідну зрілість, готовність до практичного застосування отриманих знань, кваліфікованого вирішення професійних проблем.

ВКР, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження теми, обґрунтованих пропозицій, а також не має зовнішньої рецензії з об'єкта дослідження, до захисту не допускається.

Виконання ВКР включає:

- систематизацію, закріплення, розширення та застосування знань здобувача під час виконання конкретних прикладних завдань;
- розвиток навичок самостійної роботи;
- оволодіння методикою дослідження при вирішенні прикладних проблем.

Основні етапи підготування та виконання випускної роботи:

- вибір та затвердження теми;
- складання та затвердження завдання на ВКР;
- проведення досліджень;
- опрацювання та викладення результатів досліджень;
- оформлення роботи;
- попередній захист ВКР на кафедрі менеджменту та державної служби та допуск її до захисту у ЕК;
- зовнішнє рецензування ВКР;
- направлення на перевірку на плагіат, акт та довідка за результатами перевірки на плагіат (Додаток Ж, К, Л) [11].
- захист ВКР на засіданні ЕК.

До підсумкової державної атестації – захисту ВКР – допускається здобувач, якій виконав навчальний план зі спеціальності 073 «Менеджмент» у повному обсязі.

ВКР може виконуватися на матеріалах реальних об'єктів – підприємств, організацій, які є базою проходження здобувачем переддипломної практики і створюють можливість інформаційного забезпечення дослідження обраної теми. Об'єкт (підприємство / організація), за матеріалами якого виконувалася випускна робота, зазначається у назві теми.

Виконання ВКР носить індивідуальний характер і здійснюється здобувачем під керівництвом призначеного кафедрою менеджменту та державної служби наукового керівника. Науковий керівник індивідуально консультує здобувача, допомагає скласти план роботи, розробляє завдання на випускну роботу, вивчає представлені здобувачем у відповідності до календарного плану розділи випускної роботи та надає рекомендації по їх удосконаленню, контролює дотримання календарного плану виконання роботи, допомагає здобувачу в підготовці до її захисту.

ВКР може бути написана як державною (українською) мовою, так й іноземною, якою володіє здобувач. Це можливо, при дотримання вимог кафедри іноземних мов професійного спрямування ЧНТУ.

1.2 Основні етапи виконання випускної кваліфікаційної роботи

ВКР виконується на основі поглибленого вивчення чинного законодавства України з питань діяльності організацій, спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, передового досвіду з проблеми, яка вивчається, а також результатів проведених здобувачем власних досліджень реального об'єкта.

Основні етапи виконання ВКР:

1. Проходження стажування та переддипломної практики (успішний захист звіту).
2. Вибір теми та об'єкта дослідження, затвердження теми.
3. Розробка завдання на ВКР, складання календарного плану виконання.
4. Опрацювання літературних джерел і складання плану роботи.
5. Збирання фактичного матеріалу під час переддипломної практики на об'єкті дослідження.

6. Обробка фактичного матеріалу.

7. Написання першого варіанта тексту, подання матеріалу на ознайомлення науковому керівникові.

8. Усунення недоліків, написання остаточного варіанта тексту, оформлення випускної кваліфікаційної роботи.

Не менше 2-х тижнів до захисту відповідно «Порядку проведення перевірки випускних кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти на плагіат в Чернігівському національному технологічному університеті», затвердженого наказом ректора від 26.03.2018 р. № 33 [11] необхідно завчасно перевірити ВКР на плагіат. Точки доступу до системи перевірки ВКР ЧНТУ на плагіат розміщені у структурних підрозділах наукової бібліотеки: Довідка про відсутність порушення академічної доброчесності (Додаток Л), Акт перевірки (Додаток К) передається до архіву університету разом з випускною кваліфікаційною роботою.

9. Подання роботи на ознайомлення керівництву для затвердження за підписом наукового керівника та завідувача кафедри.

10. Зовнішнє рецензування роботи.

11. Захист випускної кваліфікаційної роботи.

До виконання ВКР допускаються ті здобувачі, хто успішно склали заліково-екзаменаційну сесію, успішно завершили стажування і переддипломну практику та захистили звіти з них.

1.3 Загальні вимоги

Поділ ВКР на теоретичну, аналітичну і проектну частини має відомий аспект умовності. У розділах і параграфах послідовно викладається зміст дослідження. Текстуальний обсяг кожного розділу звичайно має по 30-35 сторінок. Послідовність написання їх залежить від суб'єктивно-індивідуальних прихильностей та інших особистих особливостей творчої “лабораторії” автора.

За змістом у ВКР мають бути дотримані такі основні вимоги:

- обґрунтування пропозицій результатами аналізу управлінської діяльності об'єкта (поставлена задача);
- реальна спрямованість результатів і проектно-практичних (рекомендованих) заходів на підвищення ефективності та оптимізацію функцій (програма виконання);
- відповідність запропонованих заходів щодо удосконалення організації цілям і перспективним тенденціям соціально-економічної орієнтованості управління;
- дієвість і конкретність висновків про стан організації управління і обґрунтованість пропозицій, спрямованих на її модернізацію;
- відповідність розробки теми ВКР сучасному рівню розробок методичних положень і рекомендацій з організації системи менеджменту (див. зразкову структуру змісту ВКР у Додатку В).

Єдність загальних вимог не звужує просторів творчої думки дослідника, а навпаки припускає широку ініціативу в розробці обраної теми в самих різних її

аспектах і особливостях. Оригінальність рішення задач дослідження – один з важливих критеріїв оцінювання якості випускної кваліфікаційної роботи. Важливим напрямом бакалаврське дослідження є розробка пропозицій щодо удосконалення організаційної структури і методів управління. Творчий пошук у напрямку розробки пропозицій по зміцненню єдності системи менеджменту об'єкту дослідження, підвищення ефективності та розвитку демократичних засад. Проектування також має бути націлене на те, щоб у всіх ланках системи управління домагатися оперативності прийняття рішень та їх виконавської результативності.

Сучасні вимоги до системи менеджменту мають соціальну орієнтованість. У цьому зв'язку соціальні критерії оцінки організаційних і управлінських рішень мають ключову роль в аналізі і проектуванні систем управління, здійснення виробничо-управлінських функцій. Тому у бакалаврському дослідженні повинні знайти відображення підходи і методи оцінки якості системи менеджменту об'єкту. Неменш значимі питання прогнозування соціальних наслідків у результаті здійснення керуючих впливів.

Найбільш значимими й особливо вагомими будуть такі бакалаврські дослідження, які націлені на вирішення конкретних проблем реального життя, наприклад, на те, як розв'язати економічні негаразди, проблеми безпритульності та безробіття на державному і місцевому рівнях, якими методами і засобами цього досягти, що потрібно змінити у чинному законодавстві, у структурі державних органів влади тощо. Іншими прикладами таких досліджень могли б бути дослідження, спрямовані на вирішення завдань активізації інноваційно-інвестиційної діяльності (в окремому регіоні, у країні), ефективного державного контролю в тій чи іншій сфері суспільної діяльності, формування сучасного менеджменту.

При такому підході до визначення мети, задач і предмету ВКР, акцент робиться як на конкретному (ситуаційному), так і на стратегічному (перспективному) аспектах. Ситуаційне управління – це, як правило, управління непрограмованою, неструктуризованою, непередбаченою ситуацією. Тобто необхідна локалізація змісту проблемної ситуації і прийняття, головним чином, оперативних рішень з урахуванням можливих наслідків і визначенням оптимального варіанту управлінських дій.

Стратегічне управління – це планування розвитку, що вимагає зовсім іншого бачення проблеми і визначення заходів її вирішення на перспективу. У цьому випадку важливо виявити масштабність у формулюванні управлінських цілей, зуміти провести аналіз великих масивів інформації, прорахувати альтернативні рішення, оцінити можливі наслідки та визначити оптимальний варіант плану.

Форми і зміст управлінських рішень будуть залежати від видів діяльності і ієрархічного рівня, на якому вони мають прийматися і здійснюватися. Чим нижче рівень, тим більше місця займає ситуаційне управління, чим вище – тим сильніше акцент робиться на стратегічне планування у різних областях і сферах діяльності. Розходження у діяльності менеджера на відповідних ієрархічних рівнях припускають поліфункціональність управлінських рішень у рамках

бакалаврського дослідження. Останнє має враховувати, що такі розходження полягають у роботі з узагальненою або з конкретною інформацією, у різному ступені відповідальності запропоновані та прийняті рішення, у різному діапазоні управлінських контактів.

У ВКР використовуються програмно-цільовий метод планування і управління, економіко-математичне моделювання для вибору оптимальних рішень, загальнонаукові і спеціальні підходи до обґрунтування результатів і пропозицій.

Загальні методологічні підходи розглядають бакалаврське дослідження як процес послідовного аналізу і розробки проблеми, виявлення недоліків і резервів удосконалювання управлінської і службової діяльності. З цих позицій здобувач має повною мірою використовувати отримані знання з дисциплін правового й економічного циклів, соціології, технології прийняття управлінських рішень тощо.

У процесі дослідження здобувач має виявити знання в області:

- проектного обстеження об'єкта управління і керуючої системи, аналізу підсистем, технологій управління і функціонування інновацій;
- проектування організації управління (оптимізації організаційно-структурних і функціональних процесів, раціоналізації управлінських процедур і операцій, удосконалення взаємозв'язків між підрозділами керуючої системи, обґрунтування застосування технічних засобів управління тощо), починаючи з загальних принципів вирішення цих задач і закінчуючи розробкою нормативних і методичних документів, посадових інструкцій, технологічних карт, форм документації, схем документообігу;
- удосконалення виробничо-управлінських структур і механізмів реалізації прийнятих рішень;
- визначення соціальної й економічної ефективності проектних рішень з організації систем управління, і виробничих систем.

Здобувач під керівництвом наукового керівника має організувати свою роботу так, щоб з раціональними витратами часу самостійно знаходити оптимальні рішення дослідницьких завдань. Проектування системи управління має базуватися на використанні перевірених практикою методів, економічній і правовій оцінці умов застосування існуючих систем і можливості їх удосконалення. Здобувач має знати і постійно вивчати новітні досягнення в теорії і практиці управління, закордонний досвід управління і, по можливості, враховувати їх у своїй роботі. Дослідження має ґрунтуватися на чинному законодавстві України.

ВКР виконується на основі вивчення наукової літератури за фахом (підручників, навчальних посібників і методичних матеріалів), нормативно-правових джерел, спеціальної літератури за обраною темою (монографій, наукових статей, інших наукових видань), інформації засобів масової інформації. ВКР має розроблятися на конкретних матеріалах об'єкту дослідження як державного, регіонального або місцевого рівнів, або їх структурних підрозділів.

2 Обсяг, структура роботи, узагальнений зміст кожної частини

Термін написання ВКР встановлюється навчальним планом ЧНТУ, затвердженому в установленому порядку.

ВКР має виконуватися здобувачем у повній відповідності до затверджених календарного плану та завдання. У випадках відставання від графіка здобувач зобов'язаний надати офіційні пояснення деканату, своєму науковому керівнику або завідувачу кафедри.

ВКР припускає у рамках ОПП теоретичну розробку обраної теми з аналізом джерел літератури, нормативно-правових актів, авторських спостережень, публікацій, експериментів та інших матеріалів з питань (проблеми), що досліджується. ВКР повинна мати логічно сформовану структуру, що у систематизованій формі концентровано відбиває текстуально викладений зміст проведеного дослідження, його результати і практичні рекомендації.

ВКР складається із вступу, 3-х або більш розділів (якщо ВКР містить науковий експеримент, обробку та аналізом результатів), кожен з яких має містити не менш як три параграфи, висновки, перелік посилань, список нормативних актів, літературних та інших джерел та додатки (див. Додаток Е). Обсяг текстуальної частини ВКР не повинний перевищувати 5,5-6,5 авторських аркушів або 60-80 сторінок комп'ютерного тексту, який не включає перелік посилань, приміток, додатків, титульного та інших аркушів, пов'язаних з оформленням. Допускається відхилення в межах $\pm 10\%$.

Перелік посилань необхідно складати за вимогами ДСТУ 8302:2015, розміщувати бібліографічні записи за алфавітом чи у послідовності їхніх перших згадувань в основному тексті ВКР. Перелік літератури має містити не менше 50 джерел.

Тема ВКР має відображати основну ідею, завдання, положення, які необхідно дослідити, проблематику функціональних напрямів управлінської діяльності і основних виробничих функцій та типових завдань діяльності, що формують складові професійної компетентності бакалавра з менеджменту. Теми ВКР формуються відповідно до напрямів науково-дослідної тематики кафедри менеджменту та державної служби, сучасних досягнень науки у предметній області сфери професійної діяльності та відповідати потребам і задачам розвитку Чернігівської області, її суб'єктам економічної діяльності.

Критерієм вибору теми дослідження має бути її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку науки і практики у галузі менеджменту та мати регіональну проблематику.

Тематика ВКР щорічно переглядається та оновлюється при відповідній координації із завданнями і об'єктами виробничої і переддипломної практики.

У назві теми зазначається об'єкт (підприємство/організація/державна установа), за матеріалами якого виконувалася робота. Назва теми має бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення.

Типова структура ВКР включає наступні частини (розділи):

ТИТУЛЬНИЙ ЛИСТ (Додаток А)

Бланк “ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ” – двосторонній (Додаток Б)

АНОТАЦІЯ (Додаток Г)

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ (у разі потреби)

ВСТУП

1 ТЕОРЕТИЧНИЙ РОЗДІЛ *(Назва розділу у відповідності до теми ВКР)*

1.1 Аналіз правових аспектів і законодавчої бази управлінської діяльності в загальних і аспектних питаннях теми дослідження

1.2 Теоретичні положення щодо предмету дослідження

1.3 Теоретичні аспекти щодо специфічних особливостей об'єкту дослідження

Висновок до розділу 1

2 АНАЛІТИКО-ДОСЛІДНИЦЬКИЙ РОЗДІЛ *(Назва розділу у відповідності до теми ВКР)*

2.1 Характеристика об'єкту й організації системи управління

2.2 Змістовна постановка дослідницької задачі. Аналіз існуючих підходів і методів вирішення проблемних ситуацій у сучасній системі управління. Дослідження об'єкту

2.3 Формулювання вимог до вихідної інформації для рішення задач проектної частини

Висновок до розділу 2

3 ПРОЕКТНО-РЕКОМЕНДАЦІЙНИЙ РОЗДІЛ *(Назва розділу у відповідності до теми ВКР. Обґрунтування заходів (пропозицій) з удосконалення організації системи менеджменту й обґрунтування ефективності в певній сфері)*

3.1 Реалізація розроблених підходів, методів і моделей на матеріалах конкретного об'єкту

3.2 Прогноз (розрахунок) соціально-економічної ефективності від впровадження практичних (проектних) пропозицій

3.3 Економічне обґрунтування проектних рішень. Розрахунок фінансово-економічних показників, параметрів інтенсифікації та ефективності проектних рішень

Висновок до розділу 3

ВИСНОВКИ

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

ДОДАТКИ

Закріплення теми ВКР, призначення наукового керівника та консультантів (у разі потреби) затверджується завідувачем випускової кафедри та наказом ректора ЧНТУ.

Здобувачу надається право вибору теми ВКР, виходячи із затвердженої випусковою кафедрою орієнтовної тематики робіт, що представлені у п.6 даних методичних вказівок.

Титульна сторінка є першою сторінкою ВКР і оформлюється відповідно до вимог стандарту та вимог ЧНТУ (Додаток А).

Індивідуальне завдання на ВКР (Додаток Б) містить мету, об'єкт і предмет дослідження, календарний графік виконання роботи. Завдання приймається до виконання здобувачем, затверджується керівником ВКР та завідувачем випускової кафедри менеджменту та державної служби.

У роботі подається *перелік умовних скорочень*, якщо в ній вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо.

Анотація включає в себе назву теми, кількість сторінок ВКР, кількість таблиць та рисунків, літературних джерел, короткий зміст ВКР. У анотації зосереджується увага на найсуттєвішому: викладається мета дослідження, стислий зміст роботи, основні висновки та практичні результати. В анотації подаються *ключові слова* (7-10) написані прописними літерами, українською та англійською мовами і мають бути ідентичними (Додаток Г). Обсяг – 1 сторінка.

Зміст ВКР визначається її темою і відображається в плані, що затверджується науковим керівником. Зміст включає: вступ; послідовно перелічені назви усіх розділів і підрозділів; висновків до розділів; висновки; перелік посилань; додатки.

Перелік умовних скорочень розміщується безпосередньо після *Змісту* і починається з нової сторінки.

2.1 Вступ

У вступі ВКР зазначаються: проблема, що потребує вирішення, ступінь її дослідження; обґрунтовується актуальність обраної теми, мета і завдання досліджень; формулюється об'єкт і предмет досліджень, практична значущість, методи наукових досліджень, апробація результатів роботи на підприємствах, в організаціях, установах (у разі наявності). Обсяг вступу, як правило, не повинен перевищувати 2-3 сторінки.

Актуальність теми подається у вигляді критичного аналізу та порівняння з відомими напрямами розв'язаннями проблеми обґрунтовують актуальність обраної теми (зокрема, необхідність і своєчасність вивчення і розв'язання проблеми для підприємств і організацій, ступінь теоретичної розробки теми, її дискусійні аспекти). Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми.

Мета та завдання роботи. Формулювання мети роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети, які мають бути чіткими та відображати тематику дослідження.

Мета дослідження є визначенням авторської стратегії щодо одержання нових знань про об'єкт і предмет дослідження. Мета дослідження може бути пов'язана, зокрема, з обґрунтуванням нової системи управління організацією

(підприємством), виявленням і аналізом нових моделей управління; розробкою та впровадженням заходів для розв'язання комплексу певних управлінських завдань. Мета має вказувати на кінцевий результат дослідження. Не слід формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

Завдання дослідження конкретизують мету дослідження, визначають послідовність етапів наукового пошуку у ВКР. Завдання дослідження зорієнтовані на логіку і послідовність програми дослідження (конкретизують розділи плану) та являють собою її алгоритм.

Об'єкт дослідження ВКР – це процес або явище, що створює проблемну ситуацію і обрана для вивчення. Об'єктом є виробничий процес або явище, яке досліджується. У об'єкті дослідження окреслюється загальна сфера наукового пошуку.

Предметом дослідження ВКР є соціально-економічні аспекти та закономірності функціонування та розвитку об'єкта, різноманітні його якості, властивості, окремі сторони, риси, відносини суб'єктів господарювання в межах об'єкта, конкретний аспект проблеми, який розглядається у відповідній субординації до мети дослідження (на теоретичному і експериментальному рівнях). У предметі дослідження чітко окреслюється явище, етап чи процес щодо об'єкта дослідження. Оскільки у тому самому об'єкті можуть бути виділені різні предмети дослідження, визначення предмета дослідження ВКР означає встановлення кордонів наукового пошуку і передбачення про найбільш істотні в плані поставленої проблеми зв'язки і відношення об'єкта.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага, оскільки предмет дослідження визначає тему ВКР, яка зазначається на титульному аркуші як її назва.

Емпірична (експериментальна) база дослідження – підприємство (організація), на матеріалах якого здійснюється ґрунтовний прикладний аналіз фактичного стану досліджуваної проблеми.

Методи досліджень – спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності. Подають перелік методів досліджень, використаних для розв'язання поставлених у роботі завдань (загальнонаукових, математичних і емпіричних). Їх слід перераховувати не відірвано від змісту роботи, а коротко визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом.

Практична значущість повинна містити результати самостійно проведених досліджень, що можуть бути впроваджені в діяльність підприємств, установ, організацій.

2.2 Основна частина

Основна частина ВКР складається з розділів (теоретичний, дослідницько-аналітичний, рекомендаційний) і підрозділів, які мають бути взаємопов'язані, а

матеріал – викладеним послідовно і логічно із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру.

У першому теоретичному розділі основної частини розглядаються теоретичні аспекти досліджуваної проблеми, аналітичний огляд літературних джерел з предмета дослідження, критично аналізуються різні погляди, здійснюється їх класифікація, обґрунтовуються основні фактори впливу на стан і розвиток досліджуваного об'єкта тощо. Теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та тенденції розвитку предмета дослідження, методичні підходи повинні мати елементи полемічності, розкривати власну позицію щодо предмета дослідження, що створює передумови для проведення у наступному розділі власних прикладних досліджень.

Для констатації та обґрунтування загальнотеоретичних висновків та тенденцій доцільно використовувати дані, опубліковані у відповідних енциклопедіях, монографіях, довідниках, зарубіжних виданнях та інших джерелах, у т.ч. з наукометричної бази *Web of Science Core Collection (WOS) та Scopus*.

У цьому розділі подається оцінка діючих законів України, постанов уряду, указів та інших офіційно-розпорядчих документів, нормативної та довідкової бази за досліджуваною проблематикою. Розкривається власне розуміння цієї бази, обґрунтовуються необхідність, доцільність окремих документів.

Обсяг першого розділу не повинен перевищувати 25% загального обсягу ВКР та структурно складатися з 3-х підрозділів.

У другому дослідницько-аналітичному розділі студент, використовуючи фактичний матеріал і зібрану інформацію аналізує та розкриває зміст питань, що підлягають вивченню на прикладі конкретного підприємства, установи, організації.

У цьому розділі здобувач повинен зробити ґрунтовний аналіз фактичного стану досліджуваної проблеми виключно на матеріалах підприємства (організації) – бази дослідження. У розділі слід виділити 3 підрозділи, один із яких має бути присвячений загальній організаційно-економічній характеристиці досліджуваного підприємства (організації) з висвітленням основних управлінських і організаційно-економічних умов його діяльності та опису середовища функціонування, специфіки виробництва продукції (надання послуг), аналізу фінансово-економічних показників, що розкривають суть його економічної діяльності у динаміці. Бажано основні результати фінансової (господарської) діяльності підприємства (організації) за минулі роки навести у формі узагальненої таблиці.

Наступні підрозділи повинні містити опис стану досліджуваної теми на підприємстві (організації), діагностування його діяльності щодо обраного напрямку дослідження, ґрунтовний аналіз із використанням накопиченого фактичного матеріалу, дослідження окремих факторів, що обумовили виникнення проблеми. На завершення проводиться оцінка результатів проведеного аналізу діяльності підприємства (організації), діагностика ефективності управління підприємством (організацією) у цілому.

Дослідницько-аналітичний розділ повинен бути максимально насичений фактичною інформацією з ілюстраціями у вигляді таблиць, графіків, діаграм, схем. Усі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, діаграми мають супроводжуватися тлумаченнями та висновками, які дозволяють визначити сутність, особливості, тенденції процесів, які досліджуються.

Інформаційну базу другого розділу складають інформаційні матеріали підприємства (організації): статут; положення про функціональні підрозділи, посадові інструкції фахівців, штатний розпис, форми бухгалтерської і статистичної звітності (№ 1 «Баланс»; № 2 «Звіт про фінансові результати»; № 1-ПВ «Звіт з праці»; № 3-ПВ «Звіт про використання робочого часу»; № 1-м «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» тощо), дані управлінського обліку, договори з постачальниками, організаційно-розпорядничі документи: накази, розпорядження, інструкції, довідкова інформація до аналітичних і прогнозних розрахунків.

Обсяг другого розділу може знаходитися у межах 30-35% загального обсягу ВКР та структурно складатися з 3-х підрозділів.

Третій проектно-рекомендаційний розділ може містити декілька взаємопов'язаних 3 підрозділів, у яких послідовно на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, що викладені у першому розділі, а також висновків проведеного у другому розділі дослідження, надано конкретні обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення управління та підвищення ефективності діяльності підприємства (організації) у відповідності з напрямом дослідження. Запропоновані удосконалення та інновації мають містити розрахунково-кількісне обґрунтування, в тексті належить робити посилання типу: «Як свідчить аналіз, проведений у п.2.1., існує такий істотний недолік, як...», «Для успішного подальшого розвитку... можна запропонувати...», «З метою ... пропонується...».

У третьому розділі розкривають також зміст і результати власних досліджень, які мають практичне значення.

Обсяг третього розділу може становити до 30-35% загального обсягу ВКР.

2.3 Висновки

Після кожного розділу робиться короткий висновок (1-2 сторінки), де вміщуються часткові узагальнення та розкриті питання, що були порушені у конкретному розділі.

У висновках ВКР рекомендується підвести підсумки проведеного дослідження, викласти основні практичні результати, що одержано, рекомендації щодо їх практичного використання.

Формулювання висновків повинно базуватися на матеріалах основної частини роботи відповідно до поставлених завдань. Для формулювання висновків та ґрунтовних пропозицій рекомендується апробація основних положень дослідження в реально діючих підприємствах професійної сфери діяльності.

В висновках ВКР формулюються практичні рекомендації та пропозиції, що впливають з дослідження. Висновки повинні відповідати поставленим меті та

завданням. Звичайно кожному з поставлених у вступі завдань відповідає не менше одного висновку або пропозиції. Оцінювання ВКР починається із з'ясування відповідності між поставленими у вступі завданнями і висновками з поясненнями.

Висновки мають бути короткими, містити чіткі формулювання, висновки, які органічно і логічно пов'язані з основним змістом роботи, з поставленими у вступі завданнями. Не слід повторювати те, про що написано в основній частині, і приводити новий фактичний матеріал. Не треба формулювати висновки ширше, ніж того вимагає дана тема. Не можна приводити положення, які не підтвержені в роботі конкретним матеріалом.

2.4 Відповідальність здобувачів вищої освіти за плагіат

Здобувачі вищої освіти за порушення академічної доброчесності несуть академічну відповідальність.

Підставою для притягнення до академічної відповідальності здобувача вищої освіти може бути акт ІЦЗВП або висновок Комісії з питань академічної доброчесності Університету.

У разі виявлення факту плагіату у ВКР та не допуску до захисту ВКР здобувач вищої освіти відраховується з Університету.

2.5 Перелік посилань

До списку використаних джерел слід включати джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі конкретних положень. Перелік складається із законодавчих актів, нормативних матеріалів, вітчизняної та зарубіжної наукової, навчально-методичної та спеціальної літератури, фахових видань, інформаційних ресурсів Інтернету.

Усі джерела, використані в дослідженні, приводяться за посиланнями і містяться після висновку. При складанні даного списку рекомендується дотримувати наступної послідовності:

1 Нормативно-правові акти (за юридичним значенням)

1.1 Акти органів державної влади України:

- Закони;
- Укази Президента України;
- Постанови Кабінету Міністрів України;
- Постанови судів України;
- Відомчі нормативні акти центральних органів влади.

1.2 Акти місцевих органів державної влади:

- рішення органів місцевого самоврядування;
- нормативні акти обласних держадміністрацій;
- документи суб'єктів господарської діяльності.

2 Монографії, енциклопедії, словники, довідники, навчальні посібники, брошури.

3 Статті з журналів та наукових (спеціальних, професійних) збірок.

4 Матеріали державних архівів.

5 Матеріали поточного діловодства державних органів.

6 Інші джерела (іншомовні та електронні).

У Додатку Е наведені приклади оформлення списку використаної літератури випускної роботи [22].

2.6 Додатки

У додатках наводяться допоміжні матеріали: копії документів, витяги із законодавчо-нормативних документів, звіти, інструкції /положення / правила, результати соціологічних та маркетингових досліджень, громіздкі таблиці, рисунки тощо.

Розділ «Додатки» є самостійною частиною роботи. Цей розділ оформляють наприкінці роботи, розташовуючи їх в порядку появи посилань в тексті роботи. Не допускається включення в додаток матеріалів, на які відсутні посилання у тексті.

У додаток поміщають:

- загальне завдання на виконання роботи;
- завдання на виконання окремих самостійних розділів роботи (якщо вони передбачені);
- допоміжні матеріали, що мають безпосереднє відношення до роботи (наприклад, справжні документи, на яких в тій чи іншій мірі ґрунтується текст; великі розрахунково-аналітичні таблиці; побічний матеріал, узятий з інших видань тощо).

Додаток повинен мати заголовок, написаний або надрукований малими літерами з першої великої літери симетрично до тексту сторінки.

Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово "Додаток" і поряд – велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь (наприклад, Додаток А, Додаток Б тощо). Єдиний додаток позначається як Додаток без літери).

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: "А.2" – другий розділ додатка А; "В. 3.1" – перший підрозділ третього розділу додатка В.

Ілюстрації, таблиці і формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: "рисунок Д. 1.2 –" – другий рисунок першого розділу додатка Д; "формула (А. 1)" – перша формула додатка А.

3 Вимоги до оформлення роботи

3.1 Вимоги до оформлення основного тексту та використаних джерел

Оформлення випускної роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт згідно з державним стандартом **ДСТУ 8302:2015. БІБЛІОГРАФІЧНЕ ПОСИЛАННЯ. Загальні положення та правила складання.** Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від

2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. (Інформація та документація). – З внесеними поправками.

Текст ВКР набирається здобувачем на комп'ютері через 1,5 міжрядкові інтервали (29-30 рядків на сторінці), друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм); шрифт текстового редактора – Word Times New Roman, розмір 14 мм. Поля: зліва – не менше 25 мм, справа – не менше 15 мм, зверху і знизу – не менше 20 мм. Шрифт друку має бути чітким, щільність тексту – однаковою.

Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи «АНОТАЦІЯ», «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту по центру сторінки (без крапки).

Зміст має відповідати плану роботи. На сторінці зі змістом навпроти кожної складової ВКР проставляються номери сторінок, які вказують на початок викладення матеріалу.

Якщо у роботі наводяться маловідомі скорочення, нові символи, позначення, то їх перелік надається перед вступом і вноситься до змісту як «Перелік умовних позначень». Перелік умовних позначень надається у вигляді окремого списку, який розміщують перед змістом, після завдання. Перелік слід друкувати у дві колонки, у лівій за абеткою наводять скорочення, у правій – детальне розшифрування.

Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, додатків, рисунків, таблиць подають *арабськими цифрами* без знака №.

Нумерація сторінок ВКР має бути наскрізною (включаючи ілюстрації) і проставлятися у правому верхньому куті аркуша без крапки.

Першою сторінкою є титульний аркуш, який входить до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші, аркушах завдання та аркуші змісту номер сторінки не ставиться. Нумерація сторінок проставляється, починаючи зі «Вступу».

На титульному аркуші зазначають назву Міністерства освіти і науки України, закладу вищої освіти – Чернігівський національний технологічний університет, випускової кафедри – менеджменту та державної служби; тему роботи; дані про здобувача, наукового керівника та консультанта, місто та рік подання роботи до захисту. Скорочення у назвах міністерства/відомства, закладу вищої освіти та теми роботи не допускаються (Додаток А).

Текст *основної частини* ВКР поділяють на розділи та підрозділи. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Складові випускної роботи «ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ», «ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ», «АНОТАЦІЯ», «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ» не нумерують.

Номер розділу ставлять без крапки та з нового рядка друкують заголовком розділу великими літерами.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера підрозділу ставиться крапка. Наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу), за якою у тому ж рядку зазначають заголовок підрозділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Наприкінці заголовку крапку не ставлять.

Оформлення посилань на інформаційні джерела. Під час роботи з різними джерелами науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст у роботі, оскільки найменше скорочення може спотворити зміст, викладений автором. Посилання в тексті на джерела наводять у квадратних дужках із зазначенням джерела та сторінки. Перша цифра у квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга – номеру сторінки (наприклад, [32, с. 85]).

Наприкінці випускної роботи наводиться *перелік посилань*. До цього переліку включаються публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі. Всі джерела вказуються мовою видання.

Під час складання переліку посилань необхідно дотримуватися національного стандарту **Приклади оформлення використаних джерел:** відповідно до Нац. стандарту України ДСТУ 8302:2015 / ВД «Академперіодика» НАН України. Київ, 2016. URL : <http://histj.oa.edu.ua/assets/files/Posylannia.pdf>.

3.2 Оформлення допоміжних матеріалів

Допоміжними матеріалами є: *ілюстрації* (схеми, діаграми, графіки, креслення тощо), *формули, таблиці, додатки*.

Ілюстрації позначають словом «Рисунок» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації через крапку. Наприклад, рисунок 1.2 – другий рисунок першого розділу. Номер, назва ілюстрації та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією, відокремлених крапкою.

Ілюстрації слід наводити безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрацію, розміри якої більше формату А4, рекомендується розмішувати у додатках.

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді *таблиць*. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому ця таблиця згадується вперше, або на наступній сторінці.

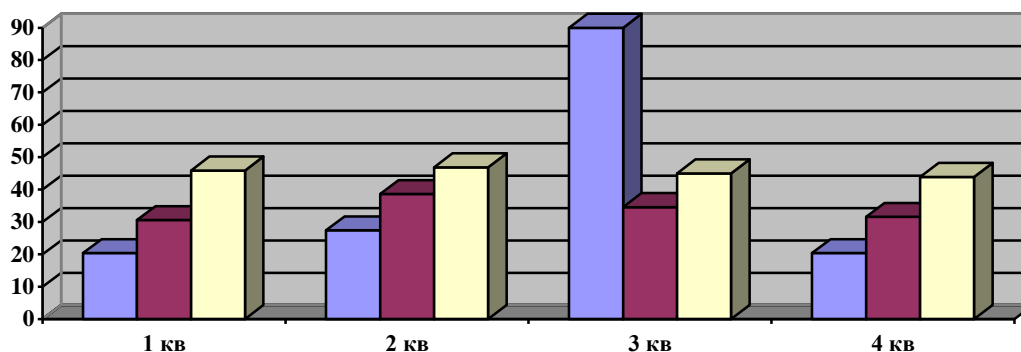

Рисунок 1.2 – Діаграма обсягів виробництва

На всі таблиці мають бути посилання у тексті. При цьому по тексту слово «таблиця» пишуть скорочено, наприклад «... у табл. 2.1». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації скорочено пишуть слово «дивись» (наприклад «див. табл. 3.2»).

Таблиці нумерують арабськими цифрами наскрізною нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться у додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, Таблиця 2.1 – перша таблиця другого розділу.

Назву таблиці друкують малими літерами (крім першої великої) і розміщують над таблицею. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці.

Таблиця 2.1 – Оцінка використання трудових ресурсів та оплати праці

Найменування показника	Одиниця виміру	Роки			Темпи росту показника, %	
		2017	2018	2019	2018 до 2017	2019 до 2018

Формули нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули в розділі, відокремлених крапкою. Номер формули зазначають на рівні формули у круглих дужках у крайньому правовому положенні, наприклад: (2.1) (перша формула другого розділу). Посилання на формули надають порядковим номером формули в дужках, наприклад: «...у формулі (2.1)». Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів формули наводять під нею в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки. Кожна формула відокремлюється від тексту одним вільним рядком.

Додатки оформлюються як продовження ВКР на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожний додаток друкується з нової сторінки.

З правого боку рядка малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» (але без знака №) і велика літера, що позначає додаток. Наприклад: «Додаток Б».

Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Текст кожного додатка, може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. Якщо зміст додатка не вміщується на одну сторінку, то на наступній сторінці у верхньому правому куті зазначається «Продовження додатку...».

4 Поради щодо вибору теми і об'єкту дослідження

Тематика ВКР не може розроблятися раз і назавжди як якийсь шаблон, і бути однаковою для усіх випускників різних років. Формулювання, що нижче приводяться, не слід розглядати як варіанти конкретних тем. Тут лише в самому загальному виді зазначені тематичні напрями, що можуть служити орієнтиром у пошуку “своєї” теми дослідження, його профілю, спеціальності відповідно до змісту ОПП. Для цього можна скористатись переліком пропонованих тем ВКР у п.7.

5 Порядок здійснення перевірки випускних кваліфікаційних робіт

5.1. Перевірці на плагіат підлягають всі види ВКР здобувачів вищої освіти ЧНТУ.

5.2. Перевірка ВКР здобувачів вищої освіти здійснюється ІЦЗВП з застосуванням програмного забезпечення StrikePlagiarizm (ПЗ Strike Plagiarizm) компанії Plagiat.pl та є обов'язковою умовою прийняття їх до захисту.

5.3. Перевірка на плагіат випускних кваліфікаційних робіт ЗВО здійснюється:

- самим автором та керівником ВКР на всіх етапах підготовки роботи;
- ІЦЗВП в разі необхідності проведення контрольної перевірки;
- комісією з академічної доброчесності Університету в разі подання апеляційної скарги автора на результати попередньої контрольної перевірки.

5.3 Автор та керівник ВКР у процесі підготовки роботи можуть використовувати будь-які програмо-технічні засоби. Рекомендуються до використання програми «ЕТХТ Антиплагіат» та «Advego Plagiatus», які знаходяться у відкритому доступі в мережі Інтернет.

5.4 Особливості проведення перевірки на плагіат випускних кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, допустимий рівень унікальності тексту, а також строки і порядок подання робіт на кафедру та до екзаменаційних комісій конкретизуються у методичних рекомендаціях, що затверджуються випусковими кафедрами з урахуванням вимог цього Порядку, інших затверджених в Університеті нормативних актів, чинного законодавства України та з урахуванням специфіки галузі знань.

5.4.1. При перевірці випускних кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти з використанням програмного забезпечення StrikePlagiarizm (ПЗ StrikePlagiarizm) компанії Plagiat.pl. використовуються Коефіцієнт подібності 1(КП1), Коефіцієнт подібності 2 (КП2) та DLA(КП DLA), які визначають:

- рівень запозичень в документах, тобто на скільки словосполучення, з яких складається документ, ідентичні словосполученням, знайденим системою в контенті мережі Інтернет;

- співвідношення кількості виділених слів до загальної кількості слів у документі;

- значення коефіцієнта подібності (КП1) визначає яка частина документів містить фразу 5 слів або більше, знайдену системою в базі даних Університету, базі даних інтернет-ресурсів;

- значення коефіцієнта подібності (КП2) визначає яка частина документів містить фразу з 25 слів або більше знайдених в базі даних Університету, базі даних інтернет-ресурсів та є більш ефективним, так як знайдене довге словосполучення майже завжди вказує на цитату або плагіат;

- значення коефіцієнту подібності DLA (КП DLA) вказує відсоток аналізованого документа, який формується виключно з фраз 8 або більше слів, які знаходяться в Базі даних правових актів.

5.4.2. В перевіреному тексті відсутній плагіат для випускних кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, якщо коефіцієнти подібності (КП1) не перевищує 50 %, коефіцієнт подібності (КП2) не перевищує 40 %, DLA(КП DLA) не перевищує 10%.

5.5 На підставі розгляду ВКР та (або) перевірки будь-якими програмно-технічними засобами керівник ВКР може підготувати довідку про відсутність порушення академічної доброчесності у ВКР (Додаток А).

5.6 У разі, якщо керівник ВКР не в змозі самостійно визначити наявність чи відсутність плагіату у ВКР та підготувати довідку, він подає службову записку на ім'я завідувача випускової кафедри про необхідність проведення перевірки роботи Інформаційним центром запобігання та виявлення плагіату.

Завідувач випускової кафедри також з власної ініціативи може подати окремі роботи на перевірку до ІЦЗВП.

За результатами перевірки ІЦЗВП складають акт, в якому, на основі звіту про технічну перевірку (звіту подібності), визначається рівень плагіату та унікальності тексту (Додаток 3). Акт та звіт передається завідувачу відповідної випускової кафедри для прийняття рішення про допуск, доопрацювання та повторну перевірку або не допуск ЗВО до захисту ВКР, а копії документів – здобувачу вищої освіти – автору роботи.

5.7 У разі незгоди з результатами перевірки ІЦЗВП здобувач вищої освіти-автор роботи протягом трьох календарних днів може подати апеляцію до Комісії з академічної доброчесності Університету. Комісія з академічної доброчесності протягом п'яти календарних днів звертається до завідувача випускової кафедри з проханням надати відповідний електронний варіант ВКР, проводить контрольну перевірку роботи і складає висновок, що оформляється протоколом та передається завідувачу кафедри. Висновок Комісії оскарженню не підлягає та є остаточною підставою для прийняття рішення про допуск чи не допуск здобувача вищої освіти до захисту випускної кваліфікаційної роботи.

5.8 Довідка про відсутність порушення академічної доброчесності у ВКР (Додаток З), акт перевірки ІЦЗВП (Додаток Ж) та (або) висновок комісії з академічної доброчесності передається до архіву ЧНТУ разом з ВКР.

6 Захист випускної кваліфікаційної роботи

6.1 Підготовка випускної роботи до захисту та його організація

Державна атестація бакалавра передбачає захист випускної кваліфікаційної роботи, яка є підсумком навчання за спеціальністю «Менеджмент».

До захисту ВКР допускаються лише ті здобувачі, які повністю виконали навчальний план бакалаврської програми підготовки та календарний графік підготовки ВКР.

Випускна робота подається науковому керівникові для перевірки у строки, визначені у завданні на виконання ВКР. Науковий керівник надає відгук про роботу, в якому визначаються: актуальність дослідження; ефективність використаної методології; рівень застосування здобутих у процесі навчання теоретичних знань та підготовки до виконання наукових досліджень; вміння самостійно вирішувати наукові та практичні задачі; вміння логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити висновки; перспективність запропонованих рекомендацій та ступінь обґрунтованість висновків; недоліки роботи (за наявності).

На випускну роботу обов'язково має бути рецензія зовнішнього рецензента. Рецензентами можуть бути: фахівці-практики, науковці, викладачі ЗВО тощо.

Під час рецензування ВКР рекомендується визначати:

- новизну постановки і розроблення задачі;
- використання наукових методів дослідження;
- обґрунтованість висновків і пропозицій;
- участь здобувача у проведених дослідженнях, теоретичній та аналітичній обробці отриманих результатів, формулюванні наукового положення /ідеї/ методики;
- вміння здобувача чітко, грамотно й аргументовано викладати матеріал, правильно оформлювати його;
- недоліки щодо змістової частини роботи, оформлення.

Рецензія надається письмово і повинна містити загальний висновок щодо рекомендацій до захисту (рекомендовано або не рекомендовано).

Рецензенти оцінюють ВКР за чотирибальною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». При оцінюванні роботи береться до уваги чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому; науковість стилю викладання; відсутність орфографічних і синтаксичних помилок; правильне оформлення роботи відповідно до стандартів.

Випускна робота може бути оцінена на «відмінно», якщо в ній:

- зроблено власне оцінювання різних літературних джерел;
- використано сучасні методи дослідження;
- побудовано формалізовану модель проблеми;

- проведено комплексні дослідження, розрахунки і на їх основі – аргументовано висновки та обґрунтовано пропозиції;

- результати дослідження мають практичне значення і рекомендовані до впровадження.

ВКР може бути оцінена на «добре», якщо в ній:

- зроблено власне оцінювання використаних літературних джерел;

- самостійно проаналізовано підібраний матеріал, звітні дані підприємства або організації, на базі яких досліджувалася тема;

- проведено комплексні дослідження, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими.

ВКР може бути оцінена на «задовільно», якщо в ній:

- розкрито тему, прореферовано необхідні літературні джерела;

- проаналізовано відповідні інформаційні та статистичні бази даних;

- проведено дослідження, сформульовано висновки без необхідного їх обґрунтування.

До захисту ВКР допускаються здобувачі, які успішно та повною мірою виконали навчальний план. Здобувачі, роботи яких на попередньому захисті були оцінені позитивно, допускаються до захисту на засіданні екзаменаційної комісії. Подана до захисту ВКР повинна мати на титульній сторінці підписи здобувача і наукового керівника.

Захист ВКР відбувається прилюдно на засіданні екзаменаційної комісії, склад якої затверджується у встановленому порядку.

На захист ВКР здобувач готує доповідь (до 15 хвилин) за такою схемою:

- обґрунтування актуальності теми дослідження;

- основний зміст роботи;

- узагальнення результатів дослідження;

- основні практичні результати, що одержано;

- рекомендації щодо практичного використання одержаних результатів для підвищення ефективності системи управління на підприємстві (в організації).

Під час прилюдного захисту здобувач доповідає і демонструє основні положення результатів дослідження, відповідає на запитання членів екзаменаційної комісії та інших присутніх на захисті фахівців. Під час захисту мають бути продемонстровані таблиці, схеми, графіки (мультимедійний презентаційний проект). Здобувач має також надати відповіді на всі зауваження наукового керівника і рецензентів.

Хід захисту фіксується у протоколі екзаменаційної комісії. За результатами публічного захисту ВКР на закритому засіданні екзаменаційна комісія більшістю голосів приймає рішення щодо оцінки захисту і роботи (враховуючи відгук керівника, рецензентів, зміст доповіді, відповіді на запитання).

6.2 Загальні критерії оцінювання випускної кваліфікаційної роботи

Автор ВКР має продемонструвати: вміння логічно та аргументовано викладати матеріал, коректно використовувати статистичні, математичні та інші методи, проводити власні дослідження; володіння навичками

узагальнення, формулювання висновків; вміння працювати з інформаційними джерелами ініціювати та обґрунтовувати інноваційні підходи до вирішення проблеми, що досліджується.

Критеріями оцінювання ВКР є:

- чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому;
- науковість стилю викладання;
- відсутність орфографічних і синтаксичних помилок;
- правильне оформлення роботи відповідно до стандартів.

Результати захисту ВКР оцінюються поєднанням ЄКТС та системи оцінювання ЧНТУ, а саме: оцінка за захист випускової кваліфікаційної роботи здійснюється за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС і національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Випускна кваліфікаційна робота, в якій розкрито тему, прореферовано необхідні літературні джерела, проаналізовано відповідні інформаційні та статистичні бази даних, проведено дослідження, сформульовано висновки без необхідного їх обґрунтування допускається до захисту, але не може бути оцінена вище ніж *«задовільно»*.

Робота, в якій зроблено власне оцінювання використаних літературних джерел, самостійно проаналізовано підібраний матеріал, звітні дані підприємства/ організації, на базі якого досліджувалася тема, проведено комплексні дослідження, зроблено висновки та сформульовано пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими, може бути оцінена на *«добре»*.

Робота, в якій зроблено власне оцінювання різних літературних джерел, використано сучасні методи дослідження, побудовано формалізовану модель проблеми, проведено комплексні дослідження, розрахунки і на їх основі – аргументовано висновки та обґрунтовано пропозиції, а результати дослідження практичне значення і рекомендоване до впровадження може бути оцінена на *«відмінно»*.

Підсумкові результати захисту ВКР оцінюються з використанням комплексної системи оцінювання: за 100-бальною шкалою, шкалою Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) та національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Підсумкова оцінка за результатами захисту ВКР за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС і національною шкалою виставляється за табл. 6.1 та 6.2.

Таблиця 6.1 – Підсумкова оцінка захисту

Рейтинговий бал за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Добре
75-81	C	
66-74	D	Задовільно
60-65	E	
0-59	F	Незадовільно

Таблиця 6.1 – Критерії оцінювання результатів виконання та захисту ВКР здобувачів за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС і національною шкалою

N з/п	Критерії	Мак кіль-ть балів	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка у балах
1	2	3	4	5
1.	Якість наукового апарату дослідження (актуальність теми, її відповідність сучасним вимогам, об'єкт, предмет, мета, завдання, методи дослідження), відповідність темі дослідження, науковість, правильність, логічність викладу	10	- відповідає повністю; - відповідає неповністю; - відповідає недостатньо; - відповідність відсутня; - науковий апарат не визначений	10 8-9 6-7 1-5 0
2.	Аналіз джерел і літератури з теми дослідження, критичне їх осмислення	10	- повний, обґрунтований; - неповний; - недостатньо джерел літератури, критичний аналіз недостатній; - перелік наукових досліджень з теми поданий без відповідного аналізу.	10 8-9 6-7 1-5
3.	Повнота, науковий рівень обґрунтування розробок і запропонованих рішень: - рівень самостійності роботи; - відповідність змісту назви, поставленій меті та завданням; - адекватність методики дослідження заявленим завданням; - якість інтерпретації результатів дослідження, аргументованість висновків; - наявність власних пропозицій і рекомендацій з предмета дослідження	20	- повно та обґрунтовано; - недостатньо повно та обґрунтовано; - неповно, непослідовно, необґрунтовано; - незадовільно; - відсутня самостійність (списано) або не відповідає темі.	20 15-19 10-14 1-9 0
4.	Практична цінність розробок і запропонованих рішень	20	- висока практична цінність; - практична цінність часткова; - окремі елементи мають практичну цінність; - практична цінність не доведена; - немає практичної цінності	20 15-19 10-14 1-9 0
5.	Відповідність ВКР встановленим в Україні вимогам до наукових робіт: - грамотність, науковий стиль викладу; - відповідність структури, обсягу роботи вимогам, затвердженим кафедрою менеджменту (згідно з ОКР «бакалавр»); - якість оформлення роботи, якість бібліографічного списку; - культура посилань на використані джерела і літературу	10	- повна відповідність, висока якість; - недостатньо повна відповідність, достатня якість; - неповна відповідність, недостатня якість; - невідповідність, якість низька багато мовних помилок; - якість оформлення незадовільна, робота подана з суттєвими порушеннями встановлених термінів	10 8-9 6-7 1-5 0
6.	Змістовність доповіді, презентації та відповідей на запитання голови і членів державної екзаменаційної комісії та присутніх під час захисту	30	- повні, послідовні, логічні, презентація здійснена з використанням мультимедіа; - недостатньо повні, послідовні, логічні; - непослідовно та нелогічно побудовано доповідь, недостатньо повні й глибокі відповіді на запитання; - доповідь поверхова, незадовільні відповіді на запитання голови і членів ДЕК; - знання з теми дослідження незадовільні, відповіді на запитання голови і членів ДЕК відсутні	30 23 -29 14 -22 1 – 13 0
7	Разом	100		

За результатами захисту ВКР екзаменаційна комісія вирішує питання про присвоєння випускнику кваліфікації “бакалавр менеджменту” і про видачу диплома державного зразка.

7 Орієнтовна тематика (перелік тем)

Інформаційне забезпечення управлінської діяльності

1. Механізм удосконалення проектування управлінської інформаційної системи організації.
2. Напрями підвищення ефективності використання інформаційно-аналітичних ресурсів Інтернет у сучасному менеджменті організації.
3. Обґрунтування доцільності впровадження нових інформаційних засобів в управління підприємством (організацією).
4. Механізм удосконалення проектування та управління системами комунікацій організації.
5. Напрями ефективного використання системи інформаційно-аналітичного забезпечення операційної діяльності організації.
6. Механізм удосконалення інформаційного забезпечення управління на основі нових інформаційних технологій на підприємстві (в організації).
7. Механізм удосконалення управління комунікаційною політикою підприємства (організації).
8. Шляхи поліпшення використання облікової інформації в сучасному менеджменті підприємства (організації).
9. Шляхи впровадження систем автоматизації управління маркетинговою діяльністю на підприємстві (в організації).

Основи менеджменту

10. Шляхи підвищення компетентності та готовності менеджерів підприємства до управлінської діяльності.
11. Напрями підвищення ефективності роботи менеджерів різних ієрархічних рівнів організації.
12. Напрями підвищення ефективності управління посередницькою діяльністю
13. Напрями підвищення ефективності управління сервісною організацією.
14. Шляхи поліпшення використання системи загального менеджменту якості (TQM) в організації.
15. Напрями підвищення контролювання та регулювання в адміністративному менеджменті організації.
16. Механізм удосконалення процесу проектування та розподілу повноважень менеджерів у сучасній організації.
17. Напрями удосконалення системи управлінського обліку (контролінгу) в організації.

18. Обґрунтування доцільності наукового забезпечення економічної діяльності підприємства (організації).
19. Шляхи удосконалення розвитку інжинірингової діяльності в організації.
20. Шляхи забезпечення фінансової стійкості підприємства (організації) в період його розвитку.
21. Механізм розробки та обґрунтування управлінських рішень в організації.

Бізнес планування

22. Обґрунтування доцільності проведення процесу бізнес-планування реструктуризації підприємства (організації).
23. Розробка бізнес-плану випуску нової продукції (послуги) на підприємстві (в організації).
24. Розробка бізнес-плану розвитку підприємства (організації).
25. Розробка бізнес-плану створення підприємства (організації).
26. Розробка бізнес-плану технічного переозброєння підприємства.
27. Напрямки оптимізації внутрішньофірмового планування на підприємстві

Маркетингова діяльність

28. Напрями удосконалення методів оцінки привабливості ринку збуту продукції підприємства.
29. Дослідження ступеня значущості якості продукції (послуг) і праці в системі маркетингу та менеджменту.
30. Шляхи підвищення ефективності використання методів прогнозування цін у системі маркетингу підприємства (організації).
31. Механізм удосконалення методів ціноутворення в умовах ринку на підприємстві (в організації).
32. Шляхи удосконалення організації збутової діяльності на підприємстві (в організації).
33. Шляхи удосконалення Напрями удосконалення організації маркетингових досліджень на підприємстві (в організації).
34. Механізм удосконалення організації товароруху на підприємстві (в організації).
35. Шляхи удосконалення системи сервісного обслуговування продукції підприємства.
36. Шляхи удосконалення управління збутовою діяльністю на підприємстві (в організації).
37. Механізм удосконалення управління маркетинговою діяльністю на підприємстві (в організації).

Управління персоналом підприємства

38. Напрями впровадження сучасних технологій управління персоналом організації.
39. Шляхи підвищення рівня мотивації праці на підприємстві (в організації).

40. Шляхи ефективного використання міжособових комунікацій у менеджменті організації.
41. Удосконалення організаційної культури в системі управління підприємством.
42. Шляхи підвищення ефективності діяльності управлінського персоналу організації.
43. Шляхи підвищення ефективності організації та стимулювання праці на підприємстві (в організації).
44. Напрями удосконалення проектування робіт і нормування праці в управлінні операційною системою організації.
45. Техніко-економічне обґрунтування удосконалення організації праці та підвищення її продуктивності на підприємстві.
46. Удосконалення механізму оплати праці та стимулювання на підприємстві (в організації).
47. Напрями удосконалення організації внутрішнього контролю в системі управління підприємством (організацією).
48. Управління підготовкою та перепідготовкою персоналу організації сфери послуг.

Інноваційна діяльність

49. Доцільність впровадження управлінських інновацій в організації.
50. Організаційно-економічний механізм стимулювання інноваційної діяльності підприємства.
51. Розробка мотиваційних механізмів прискорення інноваційної діяльності підприємства (організації).
52. Удосконалення управління інноваційним процесом на підприємстві (в організації).
53. Управління інноваційним потенціалом підприємства (організації).
54. Шляхи підвищення використання інноваційного розвитку підприємства.

Виробничий менеджмент

55. Напрями оптимізації економічно-організаційних методів стимулювання виробництва на підприємстві.
56. Механізм удосконалення управління витратами в системі управлінського обліку на підприємстві (в організації).
57. Обґрунтування доцільності диверсифікації діяльності організації.
58. Шляхи підвищення ефективності використання виробничих фондів на підприємстві (в організації).
59. Механізм проектування організаційної структури підприємства.
60. Удосконалення механізму управління використанням основних фондів та виробничих потужностей підприємства.
61. Удосконалення механізму управління рентабельністю виробництва (діяльності) на підприємстві (в організації).

62. Удосконалення системи управління використанням виробничих ресурсів на підприємстві (в організації).
63. Удосконалення системи управління витратами на підприємстві (в організації).
64. Напрями оптимізації запасів матеріальних ресурсів організації.
65. Управління технічною підготовкою виробництва нових виробів.
66. Формування механізму оновлення та покращання використання основних виробничих фондів на підприємстві (в організації).
67. Формування мотиваційного механізму підвищення рівня використання технологічного устаткування на підприємстві (в організації).
68. Удосконалення управління матеріально-технічним забезпеченням підприємства (організації).
69. Шляхи підвищення ефективності управління виробничими потужностями на підприємстві.
70. Обґрунтування техніко-економічних заходів виходу підприємства (організації) з економічної кризи.

Якість продукції

71. Організація системи контролю якості продукції (послуг) підприємства.
72. Розвиток системи управління якістю продукції (послуг) та забезпечення її конкурентоспроможності на підприємстві (в організації).
73. Розвиток та вдосконалення сертифікації в системі якості на підприємстві (в організації).
74. Розвиток та удосконалення системи сертифікації продукції (послуг) як інструменту управління якістю на підприємстві (в організації).
75. Розробка організаційно-економічних методів управління якістю продукції (послуг) на підприємстві (в організації).
76. Удосконалення системи управління якістю продукції (послуг) на підприємстві (в організації).
77. Формування та удосконалення організаційно-економічних важелів управління якістю продукції (послуг) на підприємстві (в організації).

Зовнішньоекономічна діяльність підприємства

78. Підвищення ефективності управлінських рішень в зовнішньоекономічній діяльності підприємства.
79. Шляхи вдосконалення організації зовнішньоекономічної діяльності підприємства (організації).
80. Удосконалення системи управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства (організації).

8 Типова структура випускної кваліфікаційної роботи

ВСТУП

1 ТЕОРЕТИЧНИЙ РОЗДІЛ *(назва розділу у відповідності до змісту роботи)*

1.1 Сутність основних понять, категорій предмету дослідження, його класифікаційні характеристики

1.2 Методи аналізу діяльності і розвитку, науково-методичні підходи щодо вивчення (оцінки) предмету дослідження

1.3 Сучасні закордонні та вітчизняні особливості та тенденції розвитку предмету дослідження

Висновки до 1 розділу

2 ДОСЛІДНИЦЬКО-АНАЛІТИЧНИЙ РОЗДІЛ *(назва розділу у відповідності до змісту роботи)*

2.1 Економіко-статистичний аналіз сучасного стану, оцінка рівня розвитку, економічної ефективності об'єкта дослідження

2.2 Аналіз недоліків та ключових проблем функціонування і розвитку об'єкта дослідження

2.3 Аналіз (оцінка) існуючих організаційних рішень, планів та проектів з проблем розвитку об'єкта дослідження

Висновки до 2 розділу

3 ПРОЕКТНО-РЕКОМЕНДАЦІЙНИЙ РОЗДІЛ *(назва розділу у відповідності до змісту роботи)*

3.1 Розробка методичних рекомендацій щодо удосконалення системи управління об'єкти, стратегії та перспектив розвитку об'єкта дослідження

3.2 Розрахунково-кількісне обґрунтування наданих рекомендацій

3.3 Розрахунок економічного і соціального ефекту від впровадження наданих рекомендацій

Висновки до 3 розділу

ВИСНОВКИ

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

ДОДАТОК А

ДОДАТОК Б

Рекомендована література

1. Закон України від 05.09.2017р. № 2145-VII «Про освіту». URL : <https://www.osvita-konotop.gov.ua/zakon-ukra%D1%97ni-vid-05-09-2017-2145-viii-pro-osvitu.html>.
2. Закон України «Про вищу освіту» / Редакція від 18.03.2020р., підстава 463-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Положення МОНУ “Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах” від 13.11.2014р. № 1310. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93>.
4. Положення про організацію освітнього процесу студентів у ЧНТУ від 01.09.2015р. № 142 . URL : <https://www.stu.cn.ua/media/files/pdf/p-osvposcb.pdf>.
5. Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційних комісій для атестації здобувачів вищої освіти у ЧНТУ (нова редакція) від 30.11.2015р. № 197. URL : <https://www.stu.cn.ua/media/files/pdf/p-ekavo.pdf>.
6. Методичні рекомендації щодо виконання та оформлення випускних кваліфікаційних робіт (проектів) здобувачів вищої освіти освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр» Чернігівського національного технологічного університету від 01.06.2016р. № 90. URL : <https://www.stu.cn.ua/media/files/pdf/metodi.pdf>.
7. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузь знань 07 «Управління та адміністрування» бакалаврського рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018р. № 1165. URL : https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/62776.
8. Про затвердження Порядку розроблення, затвердження та внесення змін до галузевих стандартів вищої освіти від 05.02.2015р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/847-2012-%D0%BF>.
9. Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів (зі змінами) від 29.10.2015р. № 181. URL : <https://www.stu.cn.ua/media/files/pdf/p-evaluat1.pdf>.
10. Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу ЧНТУ від 01.09.2015р. № 142. URL : <https://www.stu.cn.ua/media/files/pdf/acad-mobil.pdf>.
11. Порядок проведення перевірки випускних кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти на плагіат в ЧНТУ (нова редакція). URL : <https://www.stu.cn.ua/media/files/pdf/p-plagiat1.pdf>.
12. Положення про проведення практики студентів Чернігівського державного технологічного університету від 15.05.2013р. № 67. URL : <https://www.stu.cn.ua/media/files/pdf/praktika.pdf>.
13. Положення про академічну доброчесність студентів та науково-педагогічних працівників від 12.06.2017р. № 83. URL : <https://www.stu.cn.ua/media/files/pdf/akd-p.pdf>.
14. **ДСТУ 8302:2015. БІБЛЮГРАФІЧНЕ ПОСИЛАННЯ. Загальні положення та правила складання** / Нац. стандарт України. Вид. офіц.

- [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. (Інформація та документація). – З внесеними поправками.
15. Про наукову і науково-технічну експертизу / Редакція від 05.12.2012р., підстава - 5460-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80>.
16. Про авторське право і суміжні права / Редакція від 04.11.2018, підстава - 2581-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
17. Цивільний кодексу України / Редакція від 02.04.2020р., підстава - 540-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
18. Статут Чернігівського національного технологічного університету (нова редакція) Ідентифікаційний код 05460798. URL : <https://www.stu.cn.ua/media/files/pdf/statut1.pdf>.
19. Положення про внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності ЧНТУ від 01.03.2016р. № 24. URL : <https://stu.cn.ua/media/files/pdf/polozenie/p-yak1.pdf>.
20. Правила внутрішнього розпорядку ЧНТУ від 11.09.2019р. URL : <https://stu.cn.ua/media/files/pdf/p-pravila-vr1.pdf>.
21. Національні стандарти, що відповідають за оформлення бібліографічної інформації в науковій роботі. URL : http://library2.stu.cn.ua/na_dopomogu_naukovcyu/prikladi_bibliografichnogo_opisu.
22. КВЕД-2010. Класифікація видів економічної діяльності). URL : http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/kv10_i.html.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут менеджменту, харчових технологій та торгівлі

Кафедра менеджменту та державної служби

Допущено до захисту

Завідувач кафедри *менеджменту*
та державної служби

_____ проф. М.П. Бутко
“ _____ ” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

_____ (назва роботи)

_____ (шифр і назва спеціальності)

_____ (галузь знань)

ВИКОНАВЕЦЬ:

здобувач гр. _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові,)

_____ (підпис)

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:

_____ (посада)

_____ (науковий ступінь, вчене звання)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові,)

_____ (підпис)

Чернігів ЧНТУ 20__

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ АРКУШУ «ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут менеджменту, харчових технологій та торгівлі

Кафедра менеджменту та державної служби

Спеціальність 073 “Менеджмент”

ЗАТВЕРДЖУЮ:Завідувач кафедри менеджменту
та державної служби

М.П. Бутко

“ ” 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ**НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ**Лоренс Розі Марковні*Тема роботи: «Стратегія підвищення ефективності маркетингової діяльності підприємства в умовах євроінтеграції»**Тему затверджено наказом ректора “ ” 20__ р.*3. Вихідні дані до випускної кваліфікаційної роботи: *законодавство України, періодичні видання, статистичні дані*

4. Зміст роботи (що належить розробити)

1. *Вступ. Анотація*2. *Теоретичний розділ*3. *Аналітико-дослідницький розділ*4. *Проектно-рекомендаційний розділ*5. *Висновки*6. *Перелік посилань*

Дата видачі завдання “ ” 20__ р.

Керівник _____ Л.Д. Оліфіренко

Завдання прийняв до виконання _____ Р.М. Лоренс

Продовження додатку Б (зворотна сторінка аркушу "ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ")

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Відмітка про виконання
1.	Складання та узгодження плану випускної кваліфікаційної роботи	04.04.20__	виконано
2.	Опрацювання джерел	до 20.05.20__	виконано
3.	Збирання та обробка фактичного матеріалу	до 05.06.20__	виконано
4.	Написання первинного варіанту тексту, подання науковому керівнику	до 12.06.20__	виконано
5.	Усунення недоліків, написання остаточного варіанту, оформлення	до 17.06.20__	виконано
6.	Подання роботи на ознайомлення керівництву, отримання відгуку	до 20.06.20__	виконано
7.	Подання роботи на кафедрі	до 22.06.20__	виконано
8.	Зовнішнє рецензування роботи	до 23.06.20__	виконано
9.	Захист випускної кваліфікаційної роботи	25.06.20__	

Завдання підготував:

науковий керівник _____

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

« __ » _____ 20 __ р.

Завдання одержав:

здобувач _____

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

« __ » _____ 20 __ р.

ПРИКЛАД СТРУКТУРИ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

ТИТУЛЬНИЙ ЛИСТ

БЛАНК “ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ” на випускню кваліфікаційну роботу
(двосторонній)

АНОТАЦІЯ

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ (у разі потреби)

ВСТУП

1 ТЕОРЕТИЧНИЙ РОЗДІЛ (назва розділу у відповідності до змісту роботи)

1.1 ...

1.2 ...

1.3 ...

Висновки до розділу 1

2 АНАЛІТИКО-ДОСЛІДНИЦЬКИЙ РОЗДІЛ (назва розділу у відповідності до змісту роботи)

2.1 ...

2.2 ...

2.3 ...

Висновки до розділу 2

3 ПРОЕКТНО-РЕКОМЕНДАЦІЙНИЙ РОЗДІЛ (назва розділу у відповідності до змісту роботи)

3.1 ...

3.2 ...

3.3 ...

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

ДОДАТКИ (у разі потреби)

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ АНОТАЦІЇ ДО ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

АНОТАЦІЯ

Лоренс Р.М. «Інноваційний розвиток підприємства легкої промисловості на основі вдосконалення товарної політики ПрАТ ЧВФ «Берегиня»

ВКР містить 99 сторінок, складається з вступу, чотирьох розділів, висновків; містить 10 таблиць, 8 рисунків, та переліку посилань з 85 найменувань, додатки.

Основна мета випускної кваліфікаційної роботи – систематизація та обґрунтування теоретичних засад і практичних рекомендацій з питань формування ефективного інноваційного розвитку підприємства.

Об'єктом випускної кваліфікаційної роботи є процес удосконалення інноваційного розвитку підприємства ПрАТ «Чернігівська взуттєва фабрика «Берегиня».

У першому розділі розглянуті теоретичні аспекти інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості та основи товарної політики галузі...

У другому розділі проведений аналіз діяльності ПрАТ «Чернігівська взуттєва фабрика «Берегиня» та факторів, що впливають на ефективність ...

У третьому розділі запропонований проект щодо впровадження заходів ...

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ІННОВАЦІЯ, НОВОВВЕДЕННЯ, ТОВАРНА ІННОВАЦІЯ, ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА, УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ, НАУКОВО-ДОСЛІДНІ І ДОСЛІДНО-КОНСТРУКТОРСЬКІ РОБОТИ

KEYWORDS: INNOVATION, INNOVATION, PRODUCT INNOVATION, INNOVATION ACTIVITIES OF ENTERPRISES, THE MANAGEMENT OF INNOVATION PROCESSES, RESEARCH AND DEVELOPMENT WORK

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ РЕЦЕНЗІЇ

РЕЦЕНЗІЯ

**на випускню кваліфікаційну роботу
здобувача освітнього ступеня бакалавра
Чернігівського національного технологічного університету
Лоренс Роза Марковна
на тему: «Стратегія підвищення ефективності маркетингової діяльності
підприємства в умовах євроінтеграції»**

У рецензії мають бути висвітлені такі питання:

1. Відповідність завданню роботи.
2. Актуальність теми випускної кваліфікаційної роботи.
3. Правильність застосування методів аналізу й розрахунків, глибина їх і відповідність сучасному рівню розвитку науки й техніки.
4. Відображення у роботі прогресивних методів праці.
5. Оцінка оригінальних рішень, прийнятих у роботі.
6. Практична цінність роботи та економічна доцільність прийнятих рішень.
7. Загальний висновок про ступінь фахової підготовки випускника на основі аналізу змісту випускної кваліфікаційної роботи.

ПОСАДА РЕЦЕНЗЕНТА (печатка)

І.П.П.

Приклад оформлення використаних літературних джерел

1. Маляренко Т. А. Економічна безпека : навчально-методичний посібник. Донецьк : ДонДУУ, 2009. 129 с.
2. Реутов В. Є. Транскордонне співробітництво регіонів України: теоретико-практичні аспекти розвитку. *Ефективна економіка*. 2011. № 12. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=912>.
3. Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво: монографія. Львів : ІРД НАН України, 2004. 395 с.
4. Про транскордонне співробітництво : Закон України від 24 червня 2004 року № 1861-IV. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1861-15>.
5. Пухтаєвич Г. О. Аналіз національної економіки. Київ : КНЕУ, 2005. 254 с.
6. Старостенко Г. Г., Онишко С. В., Поснова Т. В. Національна економіка : навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2011. 432 с.
7. Чучка І. М., Молдавчук Р. І. Транскордонне співробітництво в контексті економічної безпеки України. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 9 (111). С. 92–98.
8. Науменко С. В. Розвиток транскордонного співробітництва в системі забезпечення економічної безпеки України: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 21.04.01 «Економічна безпека держави» / Національний інститут стратегічних досліджень. Київ, 2007. 21 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту та державної служби

**Направлення
на перевірку на плагіат**

випускної кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти

на тему:

На підставі службової записки керівника ВКР _____

Завідувач кафедри _____ проф. М.П. Бутко

« _____ » _____ 20 р.

Акт перевірки на плагіат ВКР інформаційним центром запобігання та виявлення плагіату

Міністерство освіти і науки України
Чернігівський національний технологічний університет
Інформаційний центр запобігання та виявлення плагіату
ННІ МХТТ

АКТ

За результатами перевірки випускної кваліфікаційної роботи

на тему: _____

встановлено:

- значення коефіцієнта подібності 1 (КП1) _____ %;
(використовується для вивчення мовної незалежності автора документів).

- значення коефіцієнта подібності 2 (КП2) _____ %;
(визначає частини документу, що містить фразу з 25 слів або більше знайдених в базах даних ЧНТУ, базі даних програми обміну базами даних, бази даних RefBooks або інтернет-ресурсів (за винятком бази даних правових актів).

- значення коефіцієнта подібності DLA (КП DLA) _____ %.
(вказує відсоток аналізованого документа, який формується виключно з фраз 8 або більше слів, які знаходяться в Базі даних правових актів).

Звіт про технічну перевірку роботи (звіт подібності) додається.

Адміністратор ІЦЗВП _____

Міністерство освіти і науки України
Чернігівський національний технологічний університет
Кафедра менеджменту та державної служби

ДОВІДКА

За результатами перевірки випускної кваліфікаційної роботи здобувача
вищої освіти _____

на тему: _____

тема ВКР

в роботі не виявлено порушень академічної доброчесності.

Керівник ВКР

(підпис)

(ПІБ)